

**Πώς και μέ τί μέσα αγωνιζόμαστε, όταν έχουμε
τον πόλεμο τῶν λογισμῶν;**
Οσίου Νείλου Σόρσκυ

Γί' αυτή την άσκηση της αντιμετώπισης των αοράτων εχθρών μάς ομιλούν όλες οι Γραφές. Συνεπώς λοιπόν, να μην εξασθενούμε ψυχικά ούτε να οργιζόμαστε, όταν πολεμούμεθα από τους πονηρούς λογισμούς, ούτε να παύουμε να μετανοούμε κατά την περίοδο της μάχης. Διότι αυτή είναι η πονηρά πλάνη του διαβόλου να μας κάνει να ελπίζουμε στη νίκη επί των ακαθάρτων λογισμῶν με τις δυνάμεις μας και να μην τρέχουμε στο Θεό με τη μετάνοια για να προσευχηθούμε εναντίον τους. Όμως εμείς να καταπολεμούμε τον δαίμονα και τους λογισμούς με την παντοτεινή μετάνοια, την αδιάκοπη προσευχή και να μην αφήνουμε τα νώτα μας αφύλακτα στους εχθρούς μας, έστω και να πληγωθούμε χιλιάδες φορές κάθε ημέρα. Να λάβουμε μέσα μας γενναία απόφαση, ότι μέχρι θανάτου να μη χωρισθούμε ουδέποτε από αυτό το πνευματικό καθήκον της ζωής μας, το οποίον επιφέρει σταδιακά, μυστικά και αθόρυβα το έλεος του Θεού. Αυτά συμβαίνουν όχι μόνο στους εμπαθείς και αδυνάτους, αλλά και στους κεκαθαρμένους, τους ενάρετους και ζώντας στην ησυχία υπό την προστασία του Θεού, οι οποίοι έχουν πτώσεις εις τους λογισμούς των και κατόπιν έρχεται η ειρήνη, η θεία παρηγοριά, οι καθαροί λογισμοί και η πραότητα.

Ο άγιος Ισαάκ ο Σύρος λέγει: «Όταν συναισθανθεί ο άνθρωπος τις αδυναμίες του και ελέγχεται συνεχώς για τα αμαρτωλά έργα του, τότε είναι ώρα να αρπάξει το τόξο από τα χέρια του γιγαντιαίου εχθρού και να δώσει τη μάχη. Το όνομά του θα είναι τιμημένο και επαινετό περισσότερο απ' αυτούς που γίνονται αγγελιοφόροι της νίκης και των στεφάνων». Τα ίδια μας λένουν και όλοι οι άγιοι, που αποβλέπουν να μας βγάλουν κάθε αμφιβολία, ώστε να μην τα χάνουμε, όταν πολεμούμαστε από κάποιον λογισμό στην περίοδο της ταραχής και των ρυπαρών λογισμών. Και απεναντίας, όταν μας συμβουλεύει η Χάρης να μην είμεθα οκνηροί, να μη φρονούμε τα υψηλά, αλλά να εξομολογούμαστε στο Θεό, να τον ευχαριστούμε, ενθυμούμενοι τα πταίσματά μας τα οποία διαπράξαμε στον καιρό της θείας εγκαταλείψεως, σε τι πτώσεις είχαμε υποπέσει και τι κτηνώδη νου είχαμε. Σκεπτόμενοι αυτά και την αθλιότητα της φύσεώς μας, την ακαθαρσία των λογισμών, η οποία προήλθε από εμάς, πώς δεν θα αντικρίζουμε το σκότος στο οποίο ευρισκόμεθα, ότι υποχωρήσαμε στα πάθη και συνομιλήσαμε με αυτά μέσα στο σκοτάδι της άγνοιάς μας; Όταν σκεπτόμαστε όλα αυτά, κατανοούμε ότι επετράπησαν κατ' οικονομίαν Θεού για να ταπεινωθούμε. Ο άγιος Γρηγόριος ο Σιναΐτης λέγει: «Εάν δεν παραχωρηθεί στον άνθρωπο να νικηθεί και αιχμαλωτισθεί στα πάθη, τους λογισμούς και τα πνεύματα της πονηρίας, να αισθανθεί αβοήθητος και από το Θεό, και από τα έργα του και από οποιονδήποτε άλλον, δεν θα φθάσει στην απελπισία για όλα εκείνα τα μάταια στα οποία στηρίζεται και ελπίζει. Δεν μπορεί να ταπεινωθεί, ούτε να θεωρήσει τον εαυτόν του κατώτερο από όλους τους άλλους οι οποίοι είναι έσχατοι και δούλοι όλων, αλλά και χειρότερος από τους δαίμονες από τους οποίους πολεμείται και νικάται. Αυτή λοιπόν είναι η πρόνοια και φροντίδα του Θεού η οποία εκδηλώνεται προηγουμένως και κατόπιν ταπεινώνει τον άνθρωπο με διαφόρους τρόπους. Με αυτό τον τρόπο μάς χαρίζει ο Θεός τις πολλές και ουράνιες

δωρεές Του. Ας ενθυμηθούμε με φόβο και αυτό: Εάν δεν ταπεινώσουμε την θεωρουμένη κοσμική σοφία μας, θα μας εγκαταλείψει η Χάρις και θα κάνουμε τα θελήματα των κακών λογισμών μας. Διότι μόνο στην Χάρι πρέπει να στηριζόμαστε και όχι στα δήθεν καλά μας έργα. Αυτή είναι, λοιπόν, εκείνη η οποία μας ανοίγει τις αγκάλες της και μας προφυλάσσει από όλους τους εχθρούς μας».

Να θυμηθούμε και αυτό: ότι χρειάζεται πολλή προσοχή μηπως, εξ αιτίας μας, δυναμώσουν εναντίον μας οι πονηροί λογισμοί, επειδή ίσως δεν θα ζούμε κατά τις εντολές του Θεού και θα έχουμε ταραχή και αφύλακτη την ψυχή μας. Διότι, κατά τις θείες Γραφές, με πολύ ζήλο και άσκηση πρέπει να επαυξάνουμε την Χάρι σ' όλη την ζωή μας, ζώντας όσο είναι δυνατόν με ταπείνωση, με σεμνότητα και όλος μας ο πνευματικός κόπος να γίνεται για την αγάπη του Θεού και με αληθινό πόθο για την σωτηρία μας. Και κάθε έργο του Κυρίου μας να το εκτελούμε όχι με οκνηρία αλλά με ιερό ασκητικό πόθο.

Περί ενισχύσεως σε κάθε έργο της ζωής μας.

Κάθε τι που κάνουμε στην ζωή μας είτε γίνεται αυτό με το έργο είτε με τον λόγο είτε με τον νου μας να γίνεται ψυχή τε και σώματι κατά το θέλημα του Θεού, όσο βέβαια αυτό είναι δυνατόν. Ιδού τι λέγει ο μακάριος Φιλόθεος ο Σιναΐτης: «Οποιοδήποτε τρόπο ζωής έχουμε στον κόσμο είμεθα υποχείριοι της απατηλής αμαρτίας, τόσο με τον νου όσο και με την αίσθηση. Έτσι λοιπόν, πρέπει, τώρα που πλησιάσαμε στην κατά Χριστόν ζωή, με όλον μας τον νου και τις δυνάμεις της ψυχής να υπηρετούμε τον Ζώντα και Αληθινόν Θεό, τις δικαιοσύνες και τα θελήματα Αυτού. Να επιτελούμε τις άγιες εντολές Του, αποχωριζόμενοι τελείως από όλα τα κακά μας θελήματα, όπως λέγει και η Γραφή: «Διά τούτο προς πάσας τας εντολάς σου κατωρθούμην, πάσαν οδόν άδικον εμίσησα» (Ψαλμ. 118, 128).

Έτσι λοιπόν όταν εγειρόμεθα από τον ύπνο της αναισθησίας, πρώτα πρώτα να δοξάζουμε και μεγαλύνουμε τη δόξα του Θεού. Κατόπιν να ασχολούμεθα με τα εξής πνευματικά έργα: Με την προσευχή, την ψαλμωδία, την ανάγνωση, την σωματική εργασία κλπ. Να έχουμε πάντοτε μεγάλη ευλάβεια και ελπίδα προς τον Θεό σκεπτόμενοι ότι όλα πρέπει να τα κάνουμε για την ευαρέστηση του Θεού και όχι για την ματαιοδοξία και ευαρέσκεια των ανθρώπων. Επίσης να γνωρίζουμε καλά ότι ο Θεός είναι κοντά μας διότι είναι ο «πανταχού παρών και τα πάντα πληρών». Αυτός ο οποίος δημιουργεί τα αυτιά και τα μάτια μας, άραγε δεν τα βλέπει όλα;

Να προφυλαγόμαστε ακόμη από τις μεμψιμοιρίες, τις μηνύσεις εναντίον άλλων, από τα κενόδοξα λόγια και τις αφορμές για καυγάδες. Ομοίως να χρησιμοποιούμε το φαγητό και το ποτό με φόβο Θεού, ενώ κατά την ώρα του ύπνου να ξαπλώνουμε με ειρηνικό τον λογισμό μας και τα μέλη μας εξωτερικά να είναι όλα καλά σκεπασμένα. Διότι αυτός ο λίγος του σώματος ύπνος είναι απεικόνιση του αιωνίου ύπνου δηλ. του θανάτου. Και την κατάκλιση στο κρεβάτι να την θεωρούμε ότι μπαίνουμε μέσα στον τάφο. Για όλα αυτά πάντοτε να έχουμε προ των οφθαλμών μας τον Θεό, όπως λέγει ο Δαβίδ: «Προωρώμην τον Κύριον ενώπιόν μου διά παντός, ότι εκ δεξιών μου έστι, ίνα μη σαλευθώ» (Ψαλμ. 15, 8). Όποιος κάνει πάντοτε αυτά, ευρίσκεται στην προσευχή.

Εάν κάποιος είναι κατά το σώμα εύρωστος και υγιής, πρέπει να το εξασκεί στην νηστεία, την αγρυπνία, τα κοπιώδη σωματικά έργα και τις μετάνοιες. Να καταπονεί το σώμα για να υπακούει στην ψυχή και με την Χάρι του Θεού να το ελευθερώνει από τα πάθη. Ενώ, εάν το σώμα είναι αδύνατο, να το κυβερνά ανάλογα με τη δύναμή του. Αλλά για την προσευχή πάντοτε να φροντίζουν τόσο ο αδύνατος όσο και ο εύρωστος. Ακόμη και στη σωματική εργασία ο νους να προσεύχεται μυστικά διότι και αυτός πρέπει να τελειωθεί στο φόβο του Θεού. Οι σωματικοί κόποι να γίνονται με

διάκριση από τους υγιείς, κατά τη δύναμη που έχει δηλ. ο καθένας. Ενώ αυτοί που ευρίσκονται σε μεγάλη αδυναμία, να κοπιάζουν με τον νου, να τρέφουν με τη σκέψη τους μεγάλη αγάπη και ελπίδα για τον Θεό και να κατευθύνονται από την αγάπη Του. Παρομοίως και ενώπιον των συνανθρώπων μας πρέπει να συμπεριφερόμαστε κατά τις εντολές του Θεού, δηλ. με αγάπη και εάν είναι πολύ γνωστοί ή και γείτονές μας, να εκδηλώνουμε την αγάπη μας με λόγια και με έργα, όσο βέβαια είναι σε εμάς δυνατόν, με τη βοήθεια του Θεού. Και εάν είναι άγνωστοι ή μακριά μας, να ενωνόμαστε με αυτούς νοερώς διά της αγάπης και κάθε κακία που εμφωλεύει στο νου μας γι' αυτούς να την διώχνουμε από την καρδιά μας και με ταπείνωση στην ψυχή να επιζητούμε να ευχαριστήσουμε όλους.

Εάν δει ο Θεός ότι ζούμε με αυτόν τον τρόπο, θα συγχωρήσει τις αμαρτίες μας, θα δεχθεί την προσευχή μας σαν ένα ακριβό δώρο και θα μας χαρίσει πλουσίως το μέγα έλεός Του.

Ιδού, με την Χάρι του Θεού, μίλησα από τα ιερά συγγράμματα των Πατέρων περί της νοεράς εργασίας και των διαφόρων τρόπων του εσωτερικού πολέμου με τους οποίους ο νοητός εχθρός μάς επιτίθεται, και ότι είναι μεγάλο έργο να έχει κανείς τον νου του καθαρό από λογισμούς στην ώρα της προσευχής.

Πηγή Οσίου Νείλου Σόρσκυ, Περί νοεράς εργασίας, εκδ. «Ορθόδοξος Κυψέλη», σ. 48-53).